

Utlåtande 2008:195 RVI (Dnr 327-2250/2008)

Rapportering av ej verkställda beslut enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen kvartal 2 2008, äldreomsorg

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande
Stadsdelsnämndernas rapportering av ej verkställda beslut enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen godkänns.

Föredragande borgarrådet Ewa Samuelsson anför följande.

Ärendet

Enligt den ändring i socialtjänstlagen 16 kap. 6 f-h §, som infördes 1 juli 2006, är kommunerna skyldiga att anmäla alla gynnande beslut enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (SoL) som inte verkställts inom tre månader. Rapportering skall ske till länsstyrelsen, kommunens revisorer och kommunfullmäktige. Rapporteringsskyldigheten gäller även alla avbrott i verkställigheten om beslutet inte har verkställts på nytt inom tre månader från dagen för avbrottet.

De beslut som skall rapporteras är beslut om insatser enligt 4 kap. 1 § SoL inom äldreomsorg, omsorg om funktionshindrade samt individ- och familjeomsorg.

Till kommunfullmäktige skall socialnämnden lämna en statistikrapport över hur många gynnande beslut enligt 4 kap. 1 § SoL som inte verkställts inom tre månader från dagen för respektive beslut. I rapporten skall anges vilka typer av bistånd dessa beslut gäller samt hur lång tid som förflutit från dagen för respektive beslut. Uppgifterna i rapporten skall vara avidentifierade. Inte heller skall skälen till varför de rapporterade besluten inte är verkställda

framgå. Däremot skall det framgå hur stor del av besluten som gäller kvinnor respektive män. Rapportering skall göras en gång per kvartal.

Ändringen i socialtjänstlagen innebär att en kommun som inte inom skälig tid tillhandahåller bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL som någon är berättigad till enligt beslut av kommunen, åläggs att betala en särskild avgift. Detsamma gäller om kommunen inte inom skälig tid på nytt tillhandahåller biståndet efter det att verkställigheten avbrutits. Sanktionsavgiften tillfaller staten. Det lägsta beloppet för en sanktionsavgift är 10 tkr och det högsta 1 mnkr.

I ärendet redovisas de ej verkställda beslut som stadsdelsnämnderna rapporterat till Länsstyrelsen, revisionskontoret och äldreförvaltningen avseende kvartal 2 2008, se *bilaga 2*. För kvartal 2 2008 har stadsdelsnämnderna rapporterat totalt 58 beslut som inte hade verkställts inom tre månader. Under perioden har 14 av dessa beslut verkställts och 3 ärenden har avslutats varför det vid periodens slut den 30 juni 2008 fanns 41 ej verkställda beslut att rapportera. Av dessa avsåg 37 beslut särskilt boende, 3 beslut avsåg larm och 1 beslut avsåg dagverksamhet.

I tabellen nedan redovisas antalet beslut som inte var verkställda den 30 juni 2008 per stadsdelsnämnd, samt om besluten inte verkställts på grund av resursbrist. Dessutom redovisas antalet ej verkställda beslut per stadsdelsnämnd vid tidigare rapporteringstillfällen kvartal 4 2007 och kvartal 1 2008.

Tabell 1. Antal beslut som inte var verkställda vid redovisningsperiodens slut per stadsdelsnämnd.

SDN	31/12 2007	31/3 2008	30/6 2008	Enskilde tackat nej/ väntar på önskat boende 30/6 2008	Resursbrist 30/62008
Bromma	15	11	14	14	0
Enskede-Årsta- Vantör	0	2	2	2	0
Farsta	2	2	2	2	0
Hägersten- Liljeholmen	11	8	6	6	0
Hässelby-Vällingby	5	1	0	0	0
Kungsholmen	17	8	6	6	0
Norrmalm	0	0	0	0	0
Rinkeby-Kista	0	0	0	0	0
Skarpnäck	0	0	0	0	0
Skärholmen	0	0	0	0	0
Spånga-Tensta	0	0	2	2	0
Södermalm	3	2	7	7	0

Älvsjö	1	0	1	1	0
Östermalm	1	0	1	1	0
TOTALT	55	35	41	41	0

Beredning

Ärendet har beretts av äldrenämnden. Rapportering av ej verkställda beslut har gjorts från samtliga stadsdelsnämnder. Kommunstyrelsens pensionärsråd har tagit del av ärendet den 9 september 2008.

Äldrenämnden godkänner stadsdelsnämndernas rapportering av ej verkställda beslut, kvartal 2 2008, och överlämnar rapporteringen till kommunfullmäktige.

Kommunstyrelsens pensionärsråd har ingen erinran.

Mina synpunkter

Antalet beslut som inte verkställts inom tre månader har ökat något jämfört med föregående kvartal. Precis som tidigare avser de flesta beslut som rapporterats beslut om särskilt boende och i samtliga dessa fall har den enskilde valt att vänta på ett önskat boende, alternativt tackat nej till erbjudet boende.

Det faktum att den enskilde väljer att vänta på ett önskat boende medför att många beslut inte kan verkställas inom tre månader och det kan innebära att staden riskerar vitesföreläggande enligt socialtjänstlagen. Till och med maj 2008 hade stadsdelsnämnderna i Farsta, Hässelby-Vällingby samt Hägersten-Liljeholmen tilldömts vite om totalt 293 tkr för beslut inom äldreomsorgen som inte verkställts inom rimlig tid. Detta är självfallet inte tillfredsställande. Samtidigt är det viktigt att den enskildes önskemål ska tillgodoses så långt det är möjligt.

Den 1 juli 2008 infördes valfrihet och ett köhanteringssystem inom äldreomsorgens vård och omsorgsboenden. Enligt stadens riktlinjer för köhanteringssystemet (KF 2008-05-12) ska den äldre alltid erbjudas ett alternativt likvärdigt boende om det inte finns en ledig plats att tillgå på något av de boenden som denne valt. Den enskilde ska också informeras om aktuell kötid till önskat boende. Om den äldre valt att vänta på önskat boende men inte kunnat erbjudas en lägenhet inom två månader ska han/hon återigen erbjudas ett annat boende. I riktlinjerna betonas vikten av att all information och alla åtgärder som vidtas i ärendet ska dokumenteras.

Införandet av valfrihet kan visserligen innebära att fler väljer att ställa sig i kö och vänta på ett önskat boende. Samtidigt kommer den äldre att ha ett större

utbud av boenden att välja emellan och är inte längre, vilket förekommit tidigare, hänvisad till de boenden som finns inom den egna stadsdelsförvaltningen.

I rapporten ”Handläggning av ej verkställda beslut i äldreomsorgen” som publicerades i juli 2008, konstaterar Länsstyrelsen att Länsrätten i sina bedömningar lägger vikt vid om det av dokumentationen i ärendet framgår att kommunen gjort försök att erbjuda den enskilde bostad vid andra särskilda boenden än det som den enskilde ansökt om eller önskar komma till. Risken för att staden ska behöva riskera vitesföreläggande på grund av köhanteringsystemet torde därför vara liten förutsatt att handläggningen sker enligt de fastställda riktlinjerna.

För att socialtjänstlagen inte ska begränsa den enskildes möjlighet att välja utförare föreslås i förslaget till Lag om valfrihetssystem (LOV) ett tillägg i socialtjänstlagen som innebär att kommunen får avvakta med att verkställa biståndsbeslut om den enskilde själv begär detta. På så sätt kan den enskilde avvakta med en insats för att få den av en viss utförare utan att kommunen riskerar en särskild avgift för icke verkställt beslut. Har beslutet inte verkställts inom ett år ska det, enligt förslaget, omprövas.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Statistikrapport av stadsdelsnämndernas rapportering av ej verkställda beslut enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (SoL), kvartal 2 2008.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden *Roger Mogert* (s), *Yvonne Ruwaida* (mp) och *Ann-Margarethe Livh* (v) enligt följande.

Vi konstaterar att antal beslut som inte verkställts inom tre månader dessvärre har ökat något jämfört med föregående kvartal. Vi anser att det i samband med rapporteringen av ej verkställda beslut enligt 4 kap I § socialtjänstlagen är önskvärt att en redovisning följer över samtliga överklaganden som brukare inom äldreomsorgen har gjort till Länsrätten. Självklart bör då också antalet vunna och antalet förlorade fall redovisas. En sådan statistik ger en viktig indikation på hur brukarna upplever biståndsbedömningen ute i stadsdelsnämnderna och i vilken utsträckning som stadens beslut faktiskt följer gällande lagstiftning. Detta är ett grundläggande beslutsunderlag för oss politiker för att kunna fatta väl avvägda och lagliga beslut.

Enligt rapporteringen framkommer att äldre väljer att vänta på "rätt boende" i stället för att acceptera ett annat boendialternativ. Den fråga som då uppstår och som det vore mycket intressant att få veta mera om, är vad som gör att man väljer att vänta? Är det kvaliteter som kan vara vägledande för andra boenden i sitt utvecklingsarbete. Detta är kanske faktorer som redan är kända men inte sammanställda. Eftersom staden i många sammanhang säger sig vara en lärande organisation vore det rimligt att undersöka dessa frågor närmare.

Att biståndsbedömningen hänger ihop med stadsdelsnämndernas ekonomiska möjligheter är också en självklarhet som knappt behöver nämnas. De låga anslagen som äldreomsorgen tilldelas sedan majoritetsskiftet börjar nu märkas i stadsdelarna. I tertiärrapport 2 framkommer också i basnyckeltalen att biståndsbedömningen har blivit tuffare. Andelen äldre som beviljas äldreomsorg har sjunkit relativt mycket enligt basnyckeltalen 2007. Det är särskilt oroväckande att andelen heldygnssomsorg har minskat för 80-åringar och äldre, trots de mer generösa riktlinjerna för servicehus. Det handlar alltså inte bara om att äldre bor kvar hemma i högre grad utan också att allt färre får biståndsbedömd hjälp överhuvudtaget.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

Stadsdelsnämndernas rapportering av ej verkställda beslut enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen godkänns.

Stockholm den 19 november 2008

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Ewa Samuelsson

Anette Otteborn

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet *Roger Mogert* (s), *Emilia Hagberg* (mp) och borgarrådet *Ann-Margarethe Livh* (v) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (s), (mp) och (v) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Enligt socialtjänstlagen (SoL) 16 kap. 6 f-h § är kommunerna skyldiga att anmäla alla gynnande beslut enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen som inte verkställts inom tre månader. Kommuner som inte inom skälig tid tillhandahåller bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL som någon är berättigad till enligt beslut av kommunen, kan av länsrätten åläggas att betala en särskild avgift. I förslaget till Lag om valfrihetssystem (LOV) föreslås ett tillägg i socialtjänstlagen som innebär att kommunen får avvakta med att verkställa biståndsbeslut om den enskilde själv begär detta. Detta för att socialtjänstlagen inte ska begränsa den enskildes möjlighet att välja utförare.

I ärendet redovisas de ej verkställda beslut som stadsdelsnämnderna rapporterat till Länsstyrelsen, revisionskontoret och äldreförvaltningen avseende kvartal 2 2008, se *bilaga 2*. För kvartal 2 2008 har stadsdelsnämnderna rapporterat totalt 58 beslut som inte hade verkställts inom tre månader. Under perioden har 14 av dessa beslut verkställts och 3 ärenden har avslutats varför det vid periodens slut den 30 juni 2008 fanns 41 ej verkställda beslut att rapportera. Av dessa avsåg 37 beslut särskilt boende, 3 beslut avsåg larm och 1 beslut avsåg dagverksamhet.

I tabellen nedan redovisas antalet beslut som inte var verkställda den 30 juni 2008 per stadsdelsnämnd, samt om besluten inte verkställts på grund av resursbrist. Dessutom redovisas antalet ej verkställda beslut per stadsdelsnämnd vid tidigare rapporteringstillfällen kvartal 4 2007 och kvartal 1 2008.

Tabell 1. Antal beslut som inte var verkställda vid redovisningsperiodens slut per stadsdelsnämnd.

SDN	31/12 2007	31/3 2008	30/6 2008	Enskilde tackat nej/ väntar på önskat boende 30/6 2008	Resursbrist 30/62008
Bromma	15	11	14	14	0
Enskede-Årsta- Vantör	0	2	2	2	0
Farsta	2	2	2	2	0
Hägersten- Liljeholmen	11	8	6	6	0
Hässelby-Vällingby	5	1	0	0	0
Kungsholmen	17	8	6	6	0
Norrmalm	0	0	0	0	0
Rinkeby-Kista	0	0	0	0	0
Skarpnäck	0	0	0	0	0

Skärholmen	0	0	0	0	0
Spånga-Tensta	0	0	2	2	0
Södermalm	3	2	7	7	0
Älvsjö	1	0	1	1	0
Östermalm	1	0	1	1	0
TOTALT	55	35	41	41	0

BEREDNING

Ärendet har beretts av äldrenämnden. Rapportering av ej verkställda beslut har gjorts från samtliga stadsdelsnämnder. Kommunstyrelsens pensionärsråd har tagit del av ärendet den 9 september 2008.

Äldrenämnden

Äldrenämnden beslutade vid sitt sammanträde den 16 september 2008 att

1. godkänna stadsdelsnämndernas rapportering av ej verkställda beslut, kvartal 2 2008.
2. överlämna stadsdelsnämndernas rapportering av ej verkställda beslut till kommunfullmäktige.

Särskilt uttalande gjordes av ledamöterna Berit Kruse m fl (s), Margareta Johansson (v) och Eivor Karlsson (mp), *bilaga 1*.

Äldreförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 28 augusti 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Antalet beslut som inte verkställts inom tre månader har ökat något jämfört med föregående kvartal. Majoriteten av alla beslut avser beslut om särskilt boende och i samtliga dessa fall har den enskilde valt att vänta på ett önskat boende, alternativt tackat nej till erbjudet boende.

Det faktum att den enskilde väljer att vänta på ett önskat boende medför att många beslut inte kan verkställas inom tre månader. Detta innebär att om den enskilde väljer att vänta på ett önskat boende riskerar ansvarig kommun vitesföreläggande enligt socialtjänstlagen. Till och med maj 2008 hade stadsdelsnämnderna i Farsta, Hässelby-Vällingby samt Hägersten-Liljeholmen tilldömts vite om totalt 293 tkr för beslut inom äldreomsorgen som inte verkställts inom rimlig tid.

Enligt Stockholms stads riktlinjer för köhanteringssystem inom äldreomsorgens vård och omsorgsboenden (KF 2008-05-12) ska den enskilde alltid erbjudas ett alter-

nativt likvärdigt boende om det inte finns en ledig lägenhet att tillgå på något av de boenden den enskilde valt. Den enskilde ska också informeras om aktuell kötid till önskat boende. Om den enskilde valt att vänta på önskat boende men inte kunnat erbjudas en lägenhet inom två månader ska han/hon återigen erbjudas ett annat boende. I riktlinjerna betonas vikten av att all information och alla åtgärder som vidtas i ärendet ska dokumenteras.

I rapporten "Handläggning av ej verkställda beslut i äldreomsorgen" som publicerades i juli 2008, konstaterar Länsstyrelsen att Länsrätten i sina bedömningar lägger vikt vid om det av dokumentationen i ärendet framgår att kommunen gjort försök att erbjuda den enskilde bostad vid andra särskilda boenden än det som den enskilde ansökt om eller önskar komma till. Risken för att staden ska behöva riskera vitesföreläggande på grund av köhanteringssystemet för stadens vård och omsorgsboenden torde därför vara liten förutsatt att handläggningen sker enligt de fastställda riktlinjerna.

För att socialtjänstlagen inte ska begränsa den enskildes möjlighet att välja utförare föreslås i förslaget till Lag om valfrihetssystem (LOV) ett tillägg i socialtjänstlagen som innebär att kommunen får avvakta med att verkställa biståndsbeslut om den enskilde själv begär detta. På så sätt kan den enskilde avvakta med en insats för att få den av en viss utförare utan att kommunen riskerar en särskild avgift för icke verkställt beslut. Har beslutet inte verkställts inom ett år ska det omprövas enligt förslaget.

RESERVATIONER M.M.

Äldrenämnden

Särskilt uttalande gjordes av ledamöterna Berit Kruse m fl (s), Margareta Johansson (v) och Eivor Karlsson (mp) enligt följande

Vi konstaterar att antal beslut som inte verkställts inom tre månader dessvärre har ökat något jämfört med föregående kvartal.

Vi anser att det i samband med rapporteringen av ej verkställda beslut enligt 4 kap I § socialtjänstlagen är önskvärt och viktigt att en redovisning följer över antalet överklaganden som en brukare har gjort till Länsrätten då biståndsbedömningen anses ha skett på felaktiga grunder. Det är också viktigt att veta hur många brukare som har fått sina överklaganden beviljade. Denna statistik ger en viktig indikation på hur brukarna upplever biståndsbedömningen ute i stadsdelsnämnderna och visar också oss politiker om förändringar behöver ske inom biståndsbedömningen.

Enligt rapporteringen framkommer att äldre väljer att vänta på ”rätt boende” i stället för att acceptera ett annat alternativ. Den fråga som då uppstår och som det vore mycket intressant att få veta mera om, är vad som gör att man väljer att vänta? Är det kvaliteter som kan vara vägledande för andra boenden i sitt utvecklingsarbete. Detta är kanske faktorer som redan är kända men inte sammanställda. Om inte så kan det vara en viktig faktor att ta reda på och sammanställa när det gäller utveckling av våra boenden för äldre.